

BADANIE SKONSOLIDOWANYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH SPORZĄDZONYCH W NOWOCZESNYCH NARZĘDZIACH INFORMATYCZNYCH

XII Doroczna Konferencja Audytingu

NATALIA KUCHARSKA, ADAM KUCHARSKI

27 października 2011

AGENDA

1. Komu potrzebna jest konsolidacja ?
2. Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego (SF) wg Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej (MSRF)
3. Automatyzacja sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego
4. Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego dziś i jutro
5. Podsumowanie

KOMU POTRZEBNA JEST KONSOLIDACJA ?

KOMU POTRZEBNA JEST KONSOLIDACJA ?

Z perspektywy polskiego prawa bilansowego:

grupa kapitałowa jest postrzegana jako suma sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych zawierająca eliminacje transakcji wewnątrzgrupowych

W praktyce rachunkowości w Polsce skonsolidowane sprawozdanie finansowe stanowi dla większości osób zarządzających grupą kapitałową z polskim kapitałem dodatkowy wymóg sprawozdawczy generujący zbędne koszty wynikające z obowiązku jego sporządzenia, zbadania przez podmiot uprawniony oraz publikacji w Monitorze Polskim „B”

KOMU POTRZEBNA JEST KONSOLIDACJA ?

Z perspektywy międzynarodowego biznesu:

grupa kapitałowa stanowi złożoną strukturę organizacyjną realizującą wspólny cel biznesowy

Próbiznesowe spojrzenie na proces konsolidacji sprawozdań finansowych potwierdza definicja zawarta w MSR 27.4 zgodnie z którą:

„Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest to sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej sporządzone w taki sposób, jakby było ono sprawozdaniem pojedynczej jednostki gospodarczej”

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO WG MSRF

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF WG MSRF

Celem badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest wyrażenie pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy zostało ono sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości grupy kapitałowej oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy grupy kapitałowej.

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF WG MSRF

Proces badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego przebiega analogicznie do procesu badania jednostkowego sprawozdania finansowego i obejmuje następujące etapy:

- Identyfikacja i oszacowanie ryzyka istotnych nieprawidłowości, w tym z tytułu oszustwa lub błędu, na podstawie poznania jednostki i jej otoczenia z uwzględnieniem funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej
- Zgromadzenie odpowiednich dowodów badania na okoliczność wystąpienia istotnych nieprawidłowości poprzez zaprojektowanie i wykonanie badań adekwatnych do poziomu oszacowanego ryzyka
- Opracowanie opinii biegłego rewidenta na podstawie zgromadzonej dokumentacji

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF WG MSRF

Dodatkowe problemy:

- analiza transakcji z jednostkami powiązаными,
- współpraca z biegłymi rewidentami innych podmiotów uprawnionych do badania
- identyfikacja kluczowych i pozostałych jednostek w ramach badanej grupy kapitałowej

Ujawnienie transakcji z jednostkami powiązаными w sprawozdawczości finansowej stanowi obowiązek jednostek działających w ramach grupy kapitałowej niezależnie od zastosowanych zasad rachunkowości (ustawa o rachunkowości, MSR / MSSF, US GAAP lub inne)

Analiza transakcji z jednostkami powiązаными stanowi szczególny problem badania zarówno w ramach Krajowych Standardów Rewizji Finansowej (KSRF) jak i na gruncie Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej (MSRF)

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF WG MSRF

MSRF 550 podkreśla, że jedną z przyczyn ewentualnego wzrostu ryzyka wystąpienia istotnych nieprawidłowości w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jest słabość systemu informatycznego zastosowanego do identyfikacji i sumowania transakcji z jednostkami powiązanymi oraz uzgodnienia wzajemnych rozrachunków wewnątrz grupy kapitałowej

MSRF 550 zwraca szczególną uwagę na zwiększone ryzyko oszustw i nadużyć towarzyszące transakcjom z jednostkami powiązanymi zobowiązując audytorów do przeprowadzenia dodatkowych badań ukierunkowanych na identyfikację i wyjaśnienie obszarów podwyższonego ryzyka

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zarządy jednostek dominujących oczekują przygotowania planów finansowych bazujących na najbardziej aktualnych historycznych danych finansowych grupy kapitałowej oraz uwzględniających różne scenariusze rozwoju grupy, w tym odpowiedzi na pytania klasy: „what-if”

Potrzeba posiadania aktualnej retrospektywnej informacji finansowej oraz wielowariantowych prospektywnych danych w układzie zarządczym doprowadziła do dążenia do maksymalnej automatyzacji procesu sporządzenia sprawozdań finansowych stosując coraz bardziej złożone systemy służące konsolidacji

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Microsoft EXCEL - etapy konsolidacji

1. Ewidencja zdarzeń gospodarczych w poszczególnych spółkach grupy wg zasad rachunkowości obowiązujących w danym państwie
2. Uzgodnienie transakcji wewnątrzgrupowych
3. Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi daną spółkę w grupie kapitałowej
4. Sporządzenie pakietu konsolidacyjnego zgodnie z wymogami grupy kapitałowej, w tym przeliczenie danych w walutach obcych na walutę funkcjonalną jednostki dominującej wprowadzenie korekt doprowadzających do zgodności sprawozdania jednostkowego z zasadami grupy kapitałowej
5. Sumowanie danych jednostkowych zawartych w pakietach konsolidacyjnych

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Microsoft EXCEL - etapy konsolidacji

6. Przygotowanie dokumentów i kalkulacji do korekt konsolidacyjnych

- nabycie lub sprzedaż jednostki
- wycena środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych,
- udziały i kapitały,
- sprzedaż i zakupy w grupie,
- wzajemne rozrachunki,
- marża na zapasach,
- podatek odroczony itp.

7. Wprowadzenie korekt konsolidacyjnych do arkusza kalkulacyjnego

8. Raportowanie

- bilans,
- rachunek,
- kapitały,
- przepływy,
- noty

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - wymagania

- Ujednolicenie nie tylko stosowanych zasad (polityki) rachunkowości, w tym zakładowego planu kont, ale również ujednolicenie funkcjonalne stosowanych technik informatycznych w rachunkowości
- Konieczność rozbudowy planu kont (poprzez nowe konta syntetyczne i analityczne oraz nowe wymiary opisowe) w taki sposób, żeby umożliwić ewidencję wszystkich transakcji w grupie na dedykowanych kontach wraz z ewidencją danych do korekt konsolidacyjnych oraz pozyskanie danych do ujawnień w notach
- W przypadku jednostek zagranicznych prowadzenie ewidencji transakcji zgodnie z wymogami i w walucie danego kraju oraz zgodnie z wymogami i walutą grupy kapitałowej
- Ujednolicenie stosowanych systemów informatycznych pozwala przeprowadzić konsolidację danych finansowych już na poziomie danych transakcyjnych, zawartych w systemach ewidencyjnych poszczególnych spółek w grupie

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - etapy konsolidacji

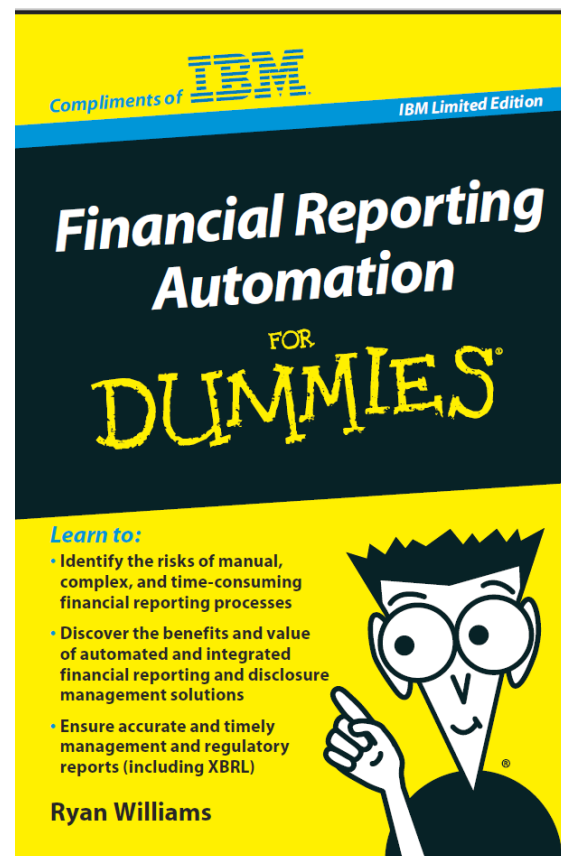
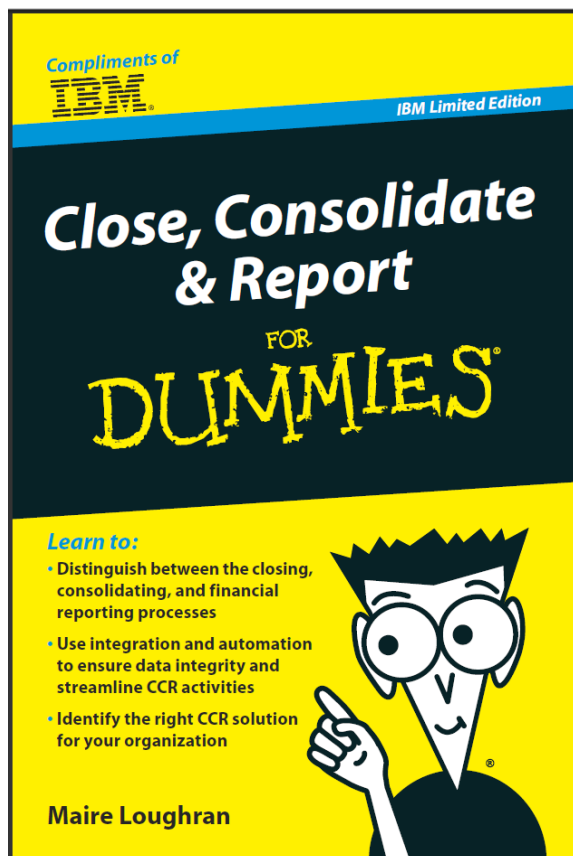
1. Ewidencja transakcji wewnątrzgrupowych w systemach ewidencyjnych jednostek powiązanych dostosowanych do zasad rachunkowości obowiązujących w grupie kapitałowej
 - a) Kwalifikacja transakcji w jednostkach powiązanych poprzez wykorzystanie wymiarów (np. Oddział, Dział, Centrum kosztowe, Business Unit, Klient, Konsolidacja, Jednostka Grupy Kapitałowej, Typ transakcji Grupy Kapitałowej, Przepływy) i ich kombinacji, oraz korelacji wartości wymiarów z kontami (m.in. spółka docelowa/źródłowa, typ transakcji)
 - b) Dekretacja transakcji wewnątrzgrupowych
 - c) Przeprowadzanie walidacji transakcji wewnątrzgrupowych już na etapie ewidencji zdarzeń gospodarczych
 - d) Księgowanie korekt konsolidacyjnych bezpośrednio w systemie informatycznym jednostki powiązanej

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - etapy konsolidacji

2. Kontrola księgowania transakcji wewnątrzgrupowych, w tym raporty kontrolne - (4 poziomy: para spółek, typ transakcji, dekret, dokument) z wykorzystaniem korelacji pomiędzy typami transakcji
3. Eksport danych do Firmy konsolidacyjnej wraz z automatyczną eliminacją transakcji wewnątrzgrupowych na podstawie reguł eliminacyjnych
4. Raportowanie, w tym „mapping” do elementów skonsolidowanego sprawozdania finansowego wraz z wykorzystaniem opcji „drill-down” , „drill-through”

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - implementacja IT

- Wbudowane raportowanie w systemy informatyczne
 - SAP, ORACLE (w tym PeopleSoft), Microsoft Dynamics AX 2009
- Dedykowane pakiety do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego
 - IBM Cognos Controller
 - Hyperion
 - Business Objects BPC & FC
 - ... inne
 - polskie - np. Impuls BI Konsolidacja
- Niestety - brak „*Magic Quadrant for BI Consolidation Software*”

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - implementacja IT

Rozwiązania dedykowane

- bazują - stanowiąc ich funkcjonalne dopełnienie - na systemach klasy Business Intelligence (BI), wykorzystując m.in. hurtownie danych (ang. data warehouse) integrujące w jednym miejscu dane z różnych źródeł , które stosowane są w szczególności w przypadku niejednorodności systemów informatycznych (oprogramowanie aplikacyjne, platforma bazodanowa, platforma systemowa) użytkowanych w poszczególnych podmiotach grupy kapitałowej. Część dedykowanych rozwiązań charakteryzuje duża otwartość pozwalająca na praktyczne dowolne dostosowanie do specyfiki grupy kapitałowej, w tym nawet na zaprojektowanie struktur danych przechowujących dane na poszczególnych etapach procesu konsolidacji

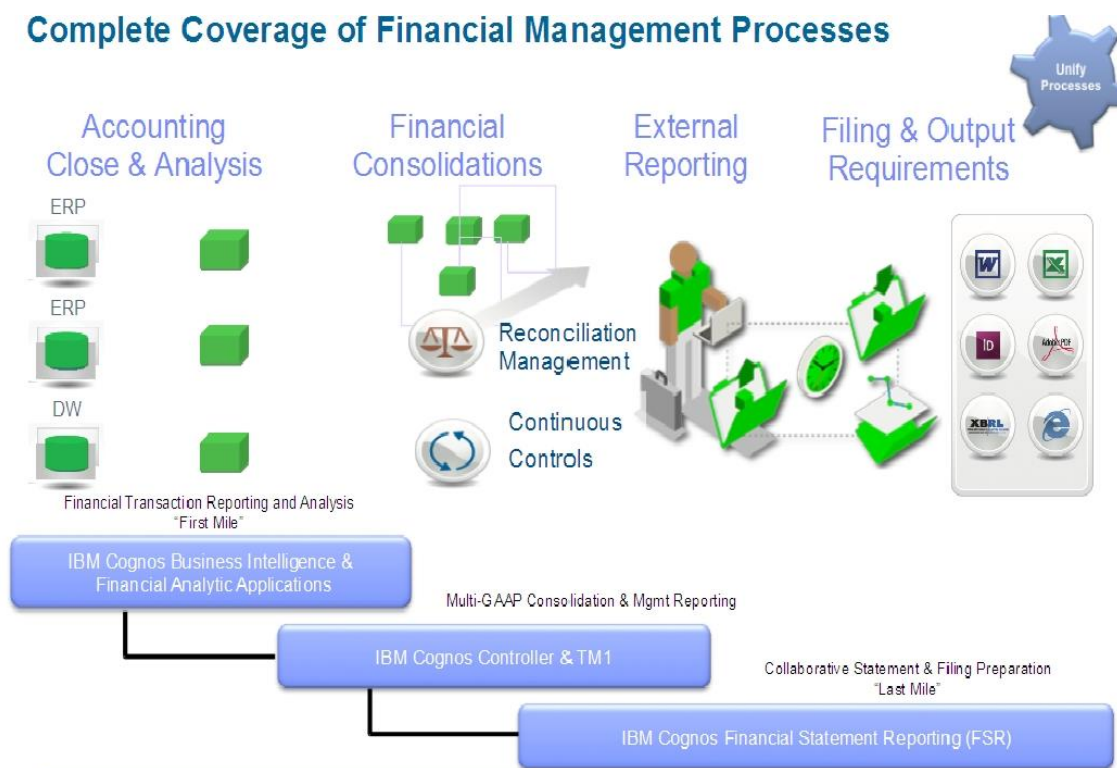
Rozwiązania wbudowane w zintegrowane systemy informatyczne

- wymagane jest aby wszystkie podmioty grupy kapitałowej używały tego samego systemu informatycznego. Niewątpliwym plusem takiego rozwiązania jest możliwość przyrostowej konsolidacji co istotnie wpływa na efektywność procesu. Nie bez znaczenia jest również fakt dobrego udokumentowania procesu wdrożenia takich rozwiązań

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Zaawansowana automatyzacja - implementacja IT

Complete Coverage of Financial Management Processes

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

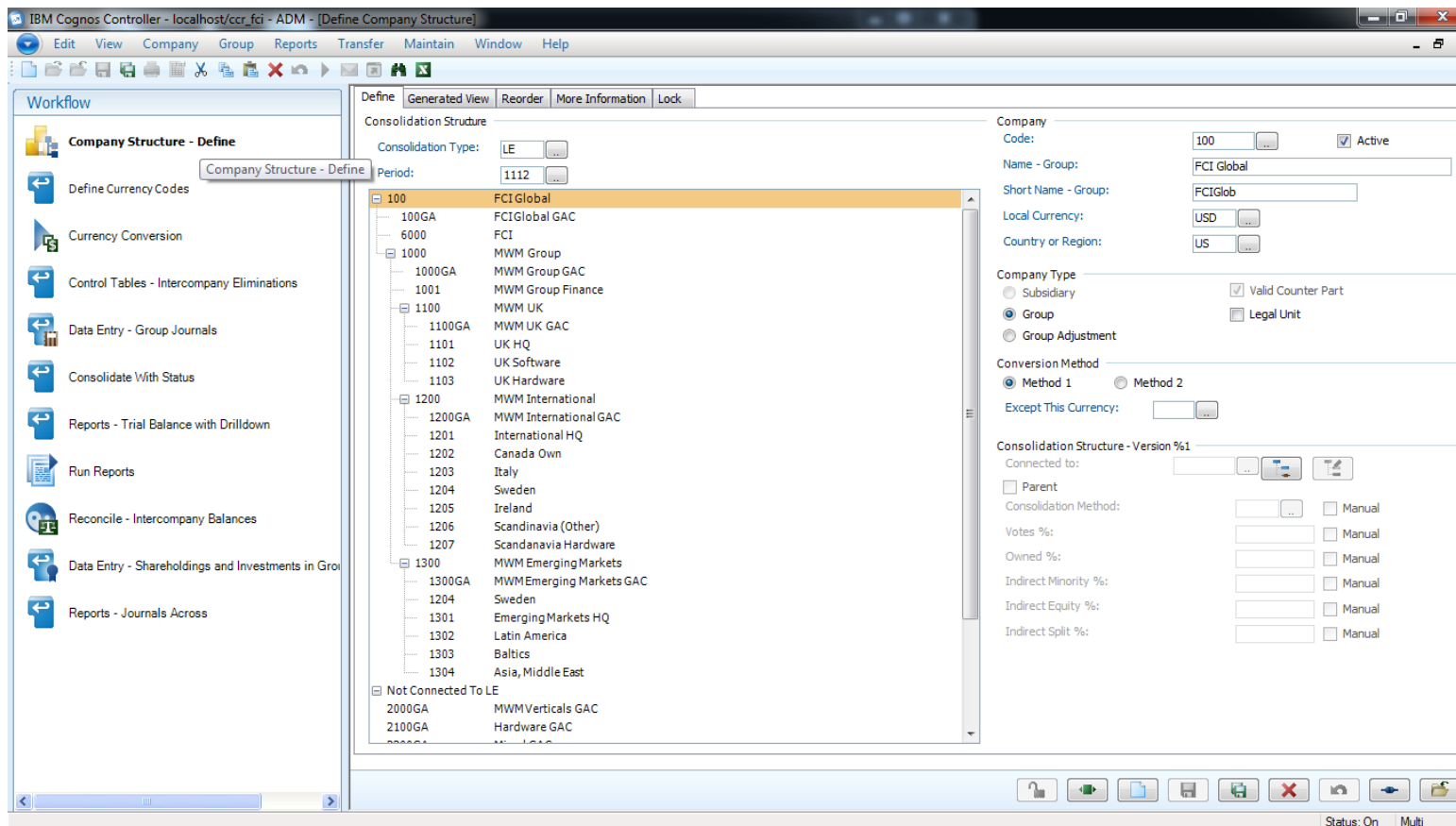
The screenshot displays the IBM Cognos Connection interface in a Windows Internet Explorer browser. The main content area shows a hierarchical tree structure:

- FCI Global** (Status: Processing, Type: Group, Consol: Y, Date: Jul 4, 2011 10:01:13 AM, Sales: 11,302,563)
 - MWM Group** (Status: Processing, Type: Group, Consol: Y, Date: Jul 4, 2011 9:35:19 AM, Sales: 6,860,656)
 - Processing - 4
 - FCI** (Status: Missing, Type: Company, Consol: F, Date: N/A, Sales: 0)

The interface includes a top navigation bar with 'Public Folders', 'My Folders', 'Start of Day', 'Management Pack', 'Workspace', and 'FCI Status'. A right-hand menu lists various tools like Contributor, Controller, Metric Studio, Business Insight, etc. The status bar at the bottom indicates 'Trusted sites | Protected Mode: Off' and '105%' zoom.

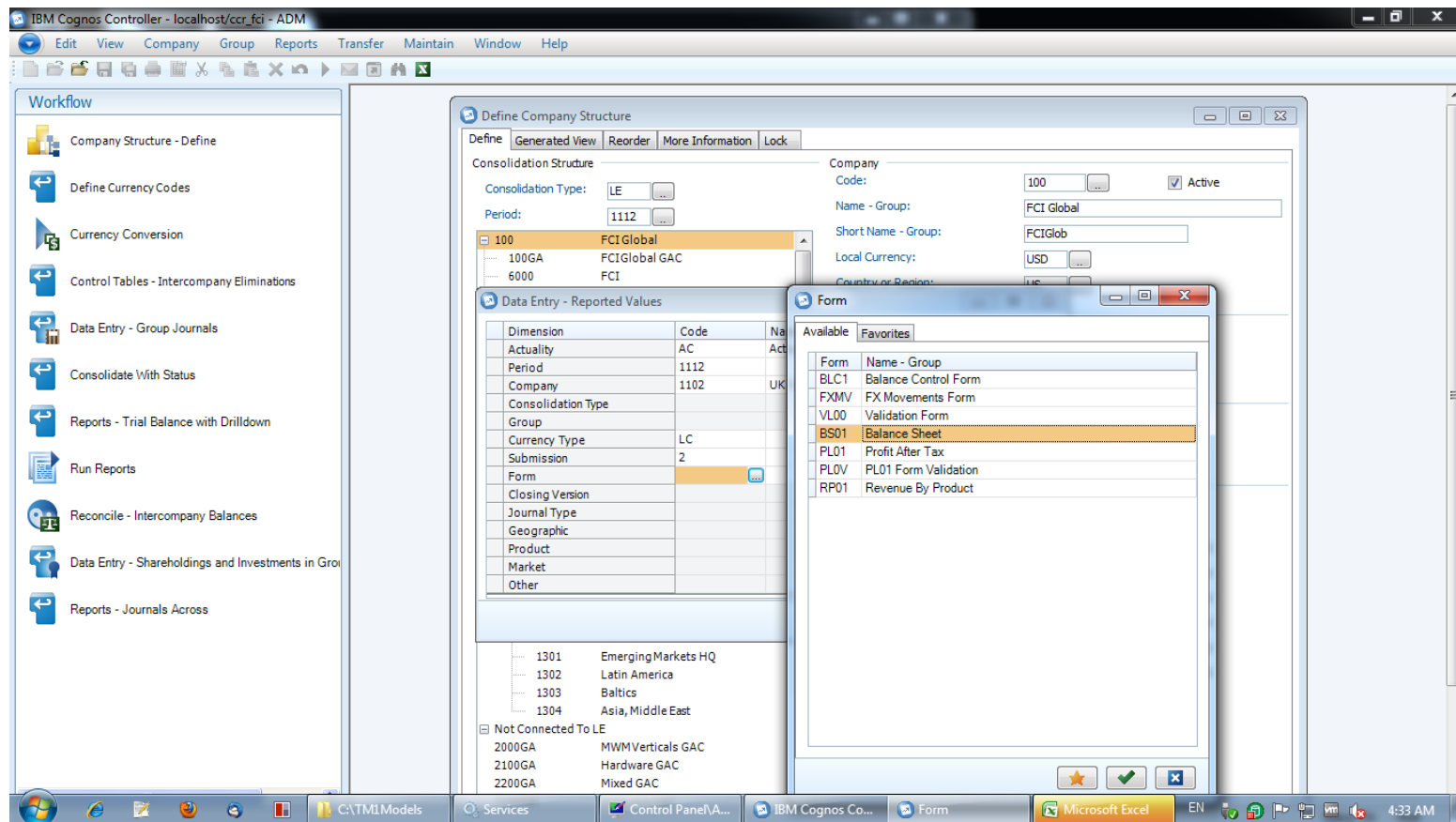
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

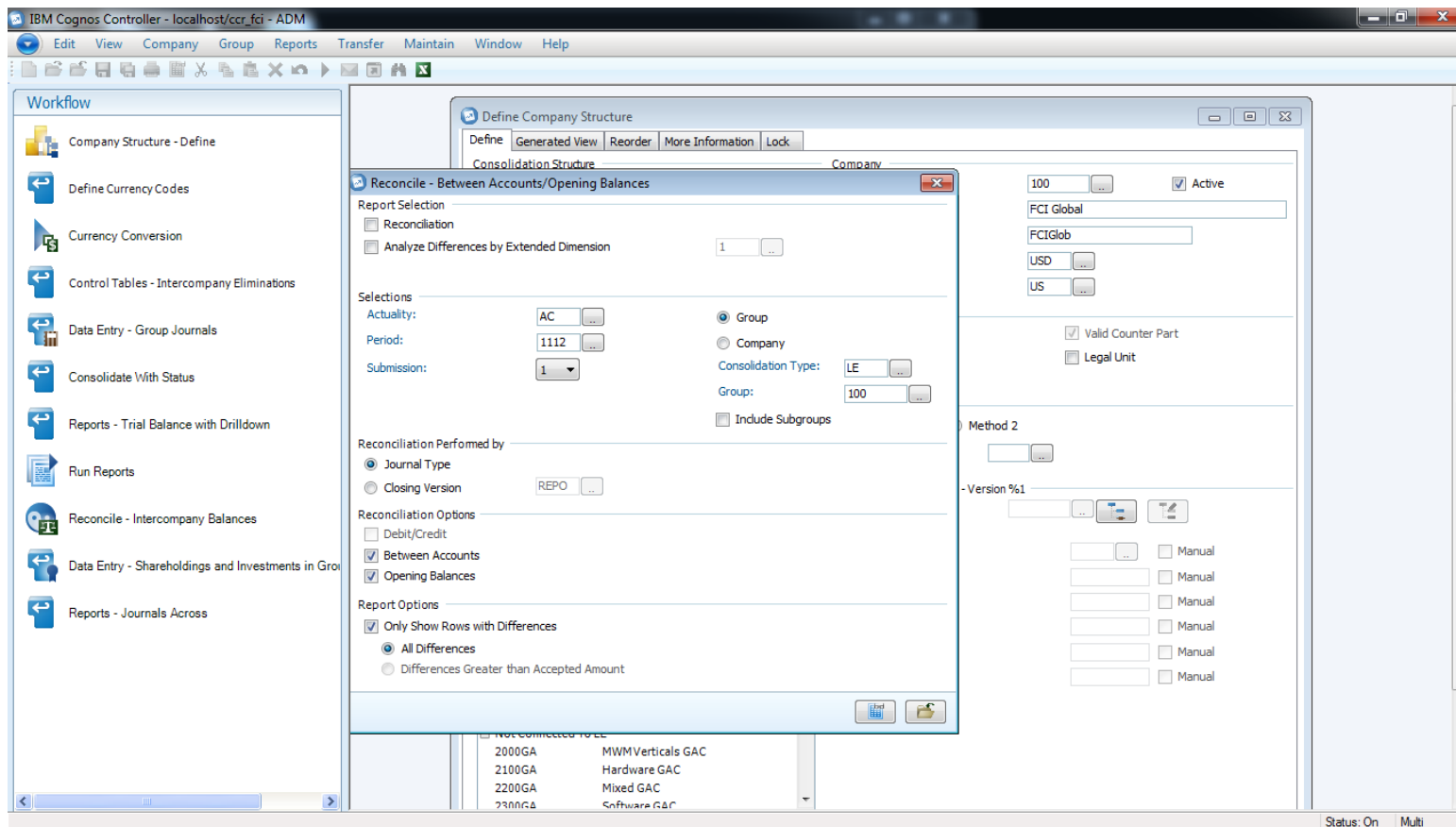
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

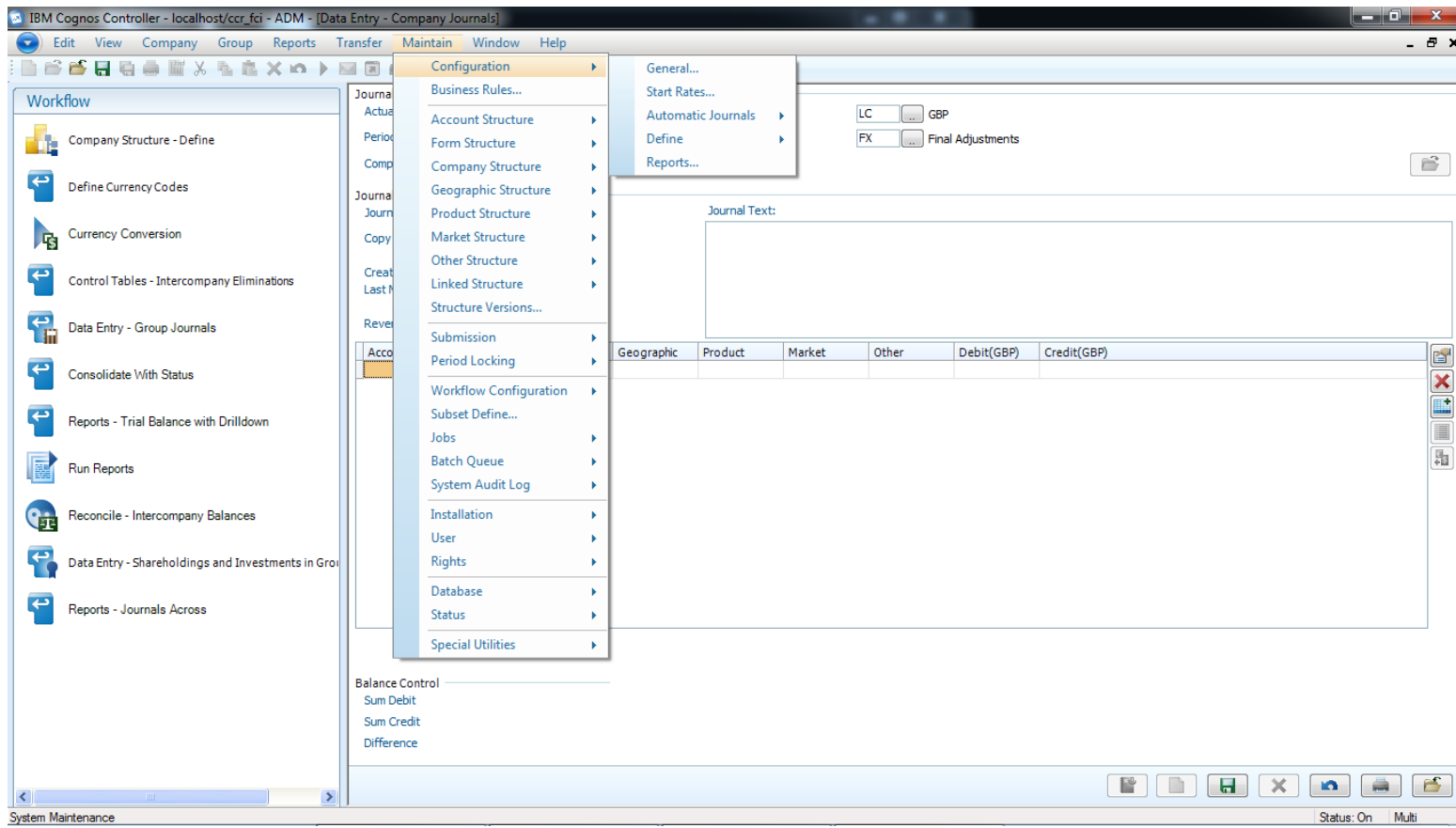
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

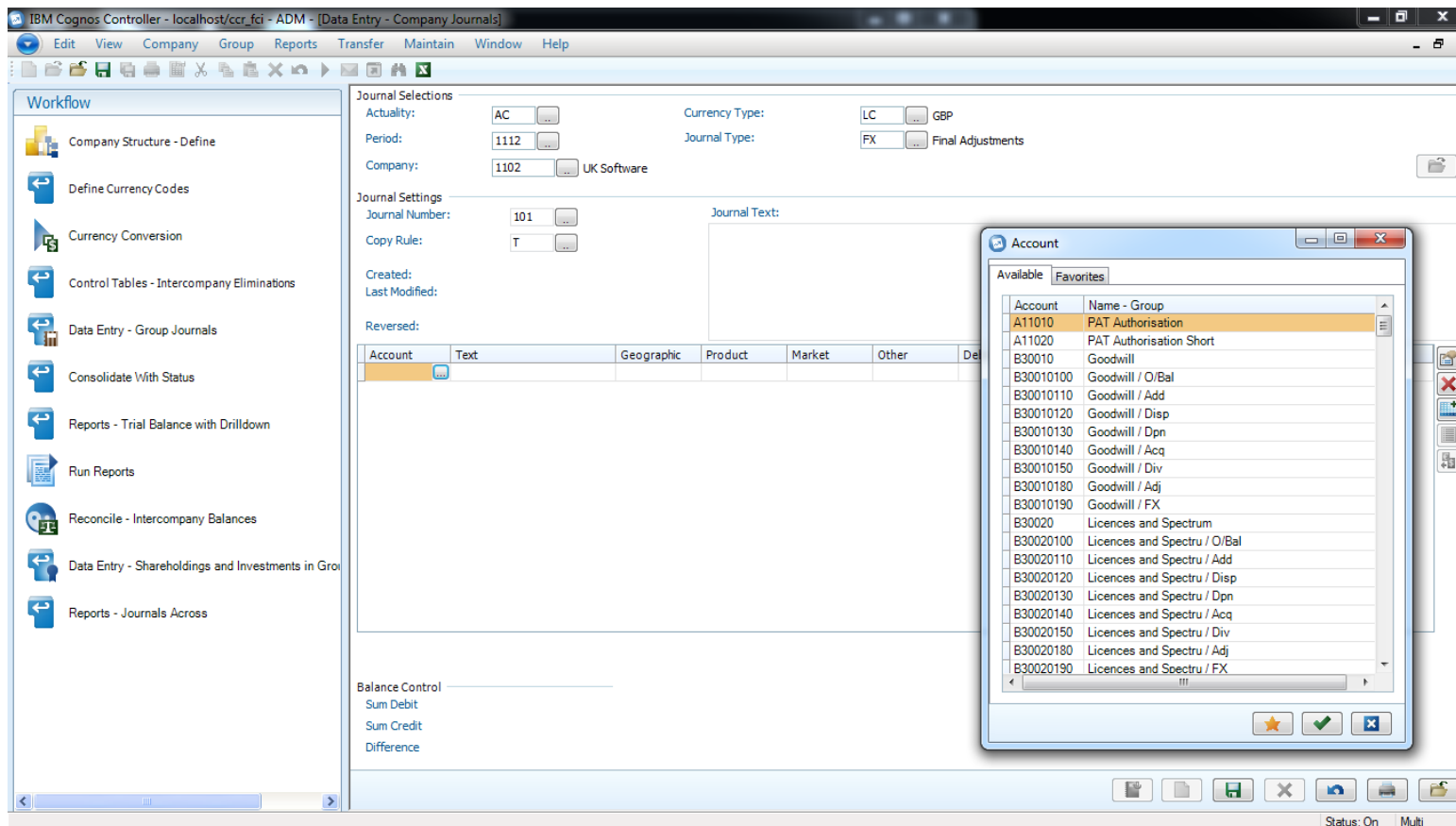
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

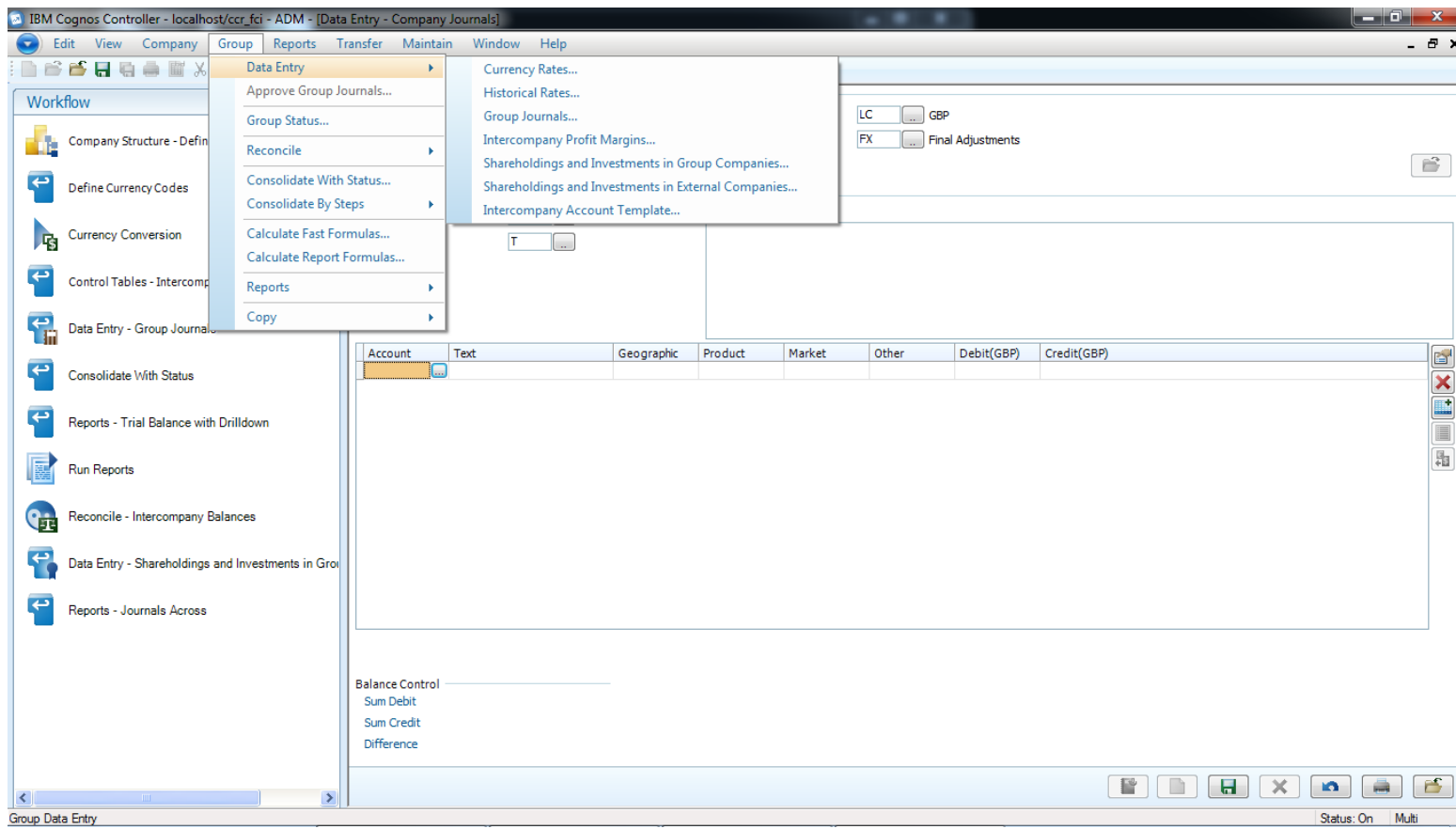
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

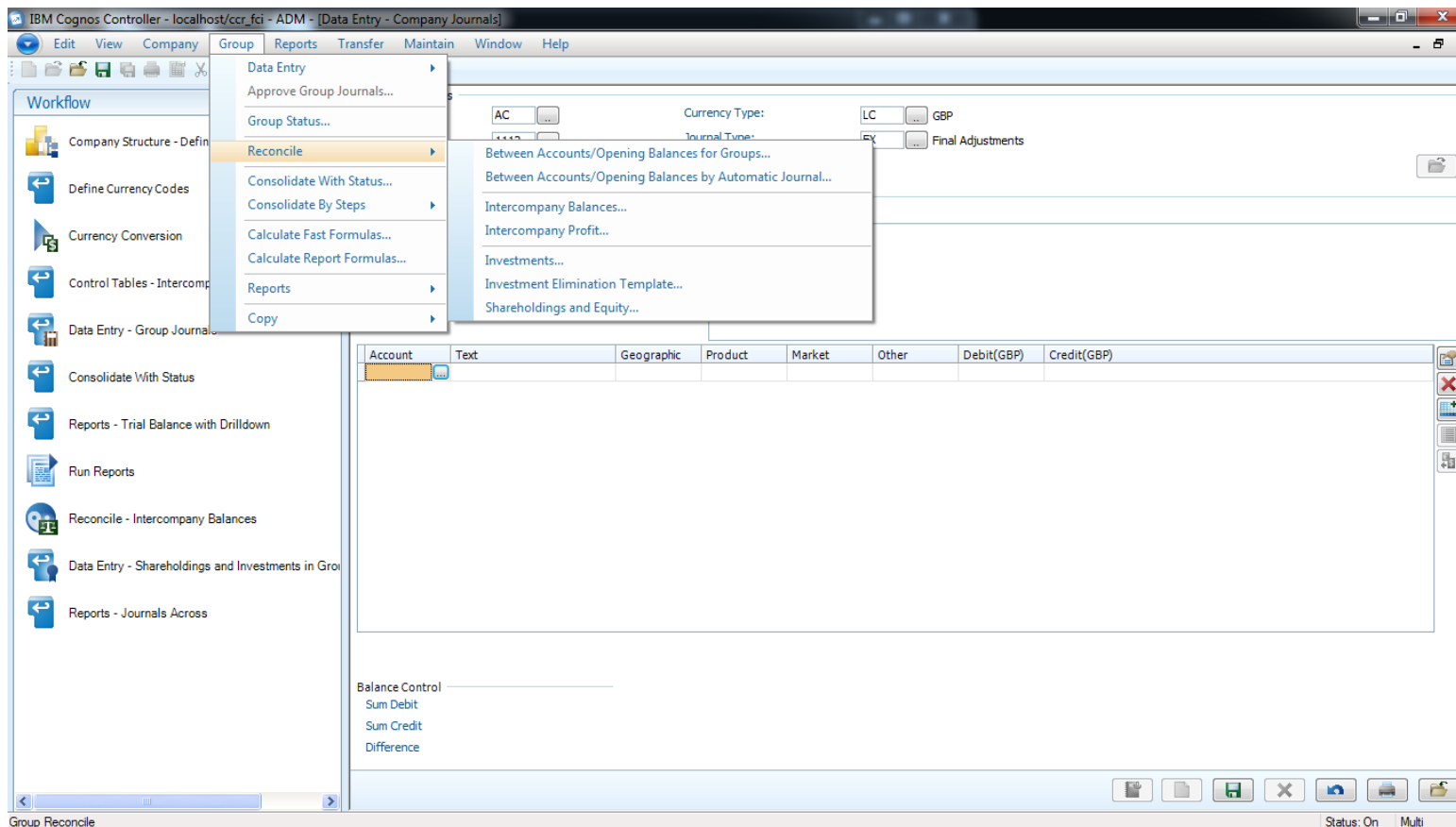
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

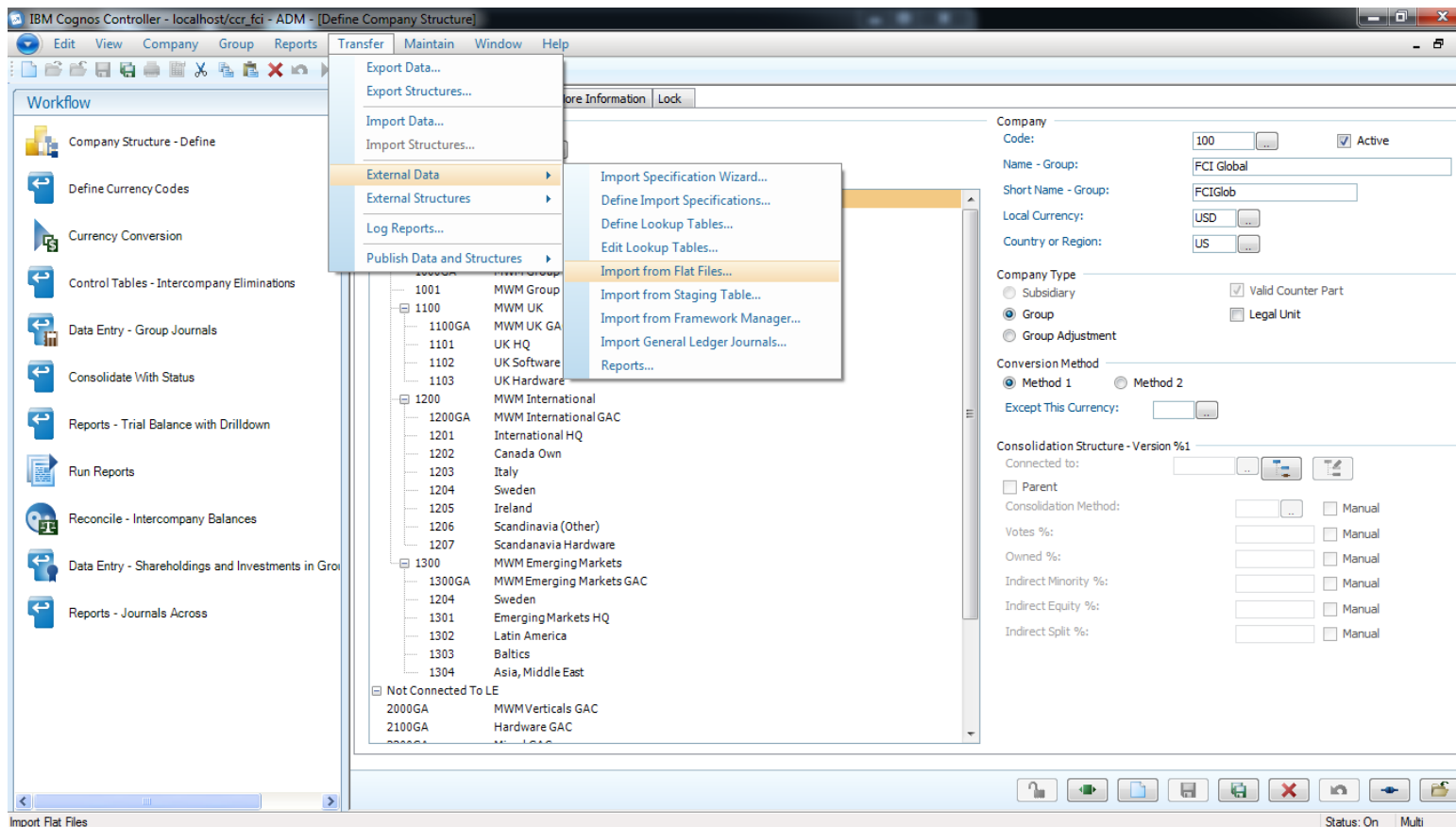
Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

The screenshot shows a Microsoft Excel spreadsheet with a 'Balance Sheet UK Software' and an 'Intercompany Details' dialog box. The dialog box contains the following data:

Company	Name	Trans. Curr.	Trans. Amount	Local amount	Misc. Data	CC Trans. Amou	CC amount	CC Local c	Differ
1103	UK Hardware	GBP	450.00	450.00		-450	-450	GBP	
1203	Italy	GBP	600.00	600.00		-600	-400	EUR	
1204	Sweden	GBP	430.00	430.00		-430	-5000	SEK	
Total:			1,480.00						

The background spreadsheet shows a balance sheet for 'Future Chips INTERNATIONAL' with the following data:

Code	Description	Group YTD Actual	
B30120	Post Employment Benefit Assets	106	
B30130	Trade Receivables > 1yr	885	
B30140	Other Receivables > 1yr	22,606	
B30150	Prepayments and Accrued Income > 1yr	12,318	
B30160	Investments in Group Companies	580,186	
B30170	Investments in Parent Company Shares		
B30999	Non Current Assets	1,007,010	
B40010	Inventory - Cost	5,328	
B40020	Inventory - Provisions	2	
B40030	Deffred Taxation < 1yr	133	
B40040	Trade Receivables < 1yr	481,392	
B40050	Intercompany Trade Assets	1,480	
B40060	Other Receivables < 1yr	12,156	
B40070	Other Tax Receivable	26	
B40080	Prepayments and Accrued Income	1,520	1,520
B40090	Cash and Cash Equivalents - Liquid	21,160	21,160
B40100	Cash and Cash Equivalants - Bank	519,236	469,027
B40110	Cash and Cash Equivalents - Petty Cash	3	3
B40120	Intercompany Other Assets		
B40130	Intercompany Loan Assets		
B40140	Disposal Group Assets held for Resale	133	133
B40999	Current Assets	1,042,570	899,181
B50010	External Called Up Share Capital - B Shares	-55,200	-55,200

Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

The screenshot displays several SAP windows related to financial reporting and consolidation:

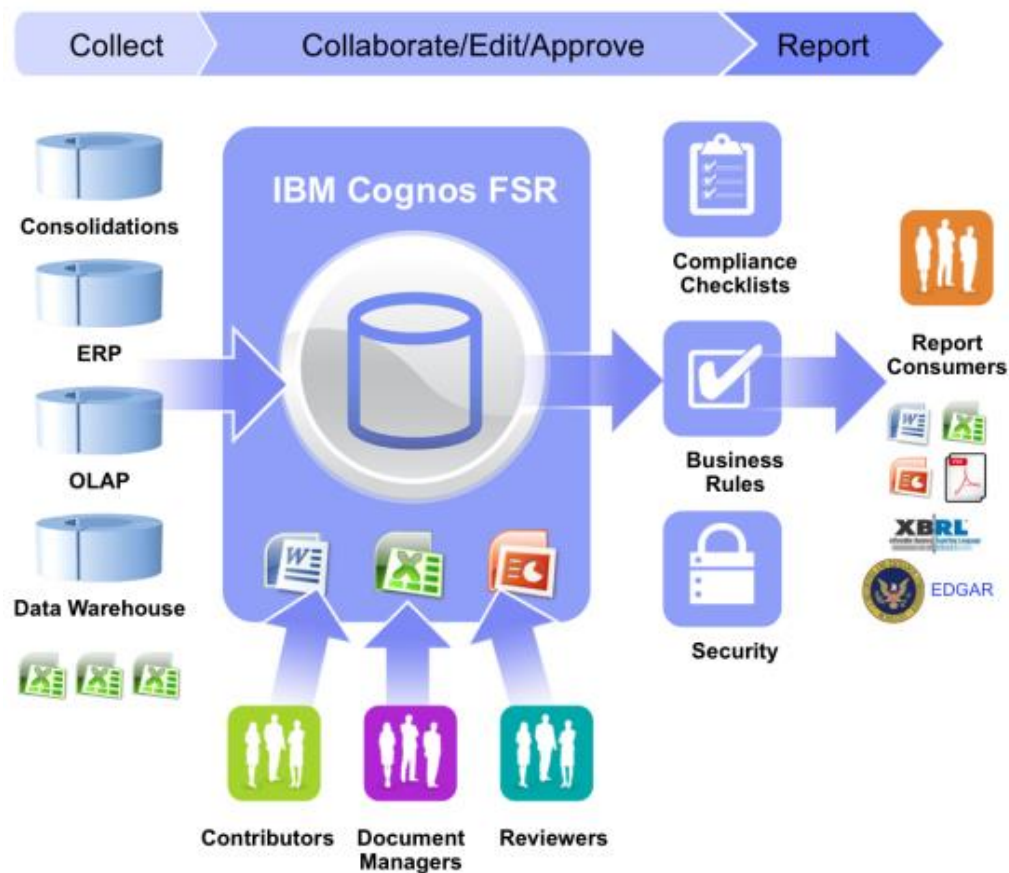
- Browse Audit Trail:** Shows filters for Selection (From: 2011-06-23, To: 2011-07-06), Users, and Functions. It includes a table with columns: Function, User, Date, Information.
- Account Structure - Codes (sort by Account):** A table listing account codes and their details.

Account	Name	High. Acc. Type	Sub. 1	Sub. 2	Sub. 3	Reconc. Between Account 1	Reconc. Between Account 2	Conversion Codes Current	Conversion Codes MNC method	Generation
1210	Banked Investments	*	A	-	WA					
1210	Banked Acq. Expenses	*	A	-	WA					
1210	Banked Investments	*	A	-	WA					
1210	Banking Operations	*	A	-	WA					
1210	Elimination of Investment Investments	*	A	-	WA					
- Reports - Journals:** A dialog box for Report Selection with options:
 - By Account
 - Journals by Journal and Automatic Journal Type
 - Journals by Journal Number
 - Journals by Date
 - Journal Numbering Audit Trail
 Selections: Actuality: AC, Period: 0112, Closing Version: REPO, Contribution Version: ALL. Consolidation Type: [All Companies].
- Account Structure Reports:** A dialog box for Report Selection with options:
 - Codes
 - Codes (sort by Account)
 - Codes (sort by Summation 1)
 - Codes (sort by Summation 2)
 - Codes (sort by Summation 3)
 - Codes (Sort by Reconc. between Account 1)
 - Codes (Sort by Reconc. between Account 2)
 - Codes (sort by curr. conv. current method)
 - Codes (sort by curr. conv. MNC method)
 Additional Reports:
 - Analyze
 - Advanced Analysis of Summations
 - Descriptions
 - Texts
 - Detail Accounts added more than once to a summation Account
 - Accounts Not Used in any Forms
 - Locked Groups
 Account/Form Selection:
 - Account: []
 - Form: []
- Journals by Journal and Automatic Journal Type:** A detailed journal entry screen for Company 2501 (Cognate US Inc.).

Account	Product	Market	Customer	Extended Item #	Counter Company	Counter Dimension	Transaction Curr Code	Amount	Debit
1210	Shares in subsidiaries				2510				
1210	Shares in subsidiaries				2520				
1210	Shares in subsidiaries				2530				
1220	Other account for shares and equity								2 420 000
									2 420 000 (Net including)

Materialy firmy IBM

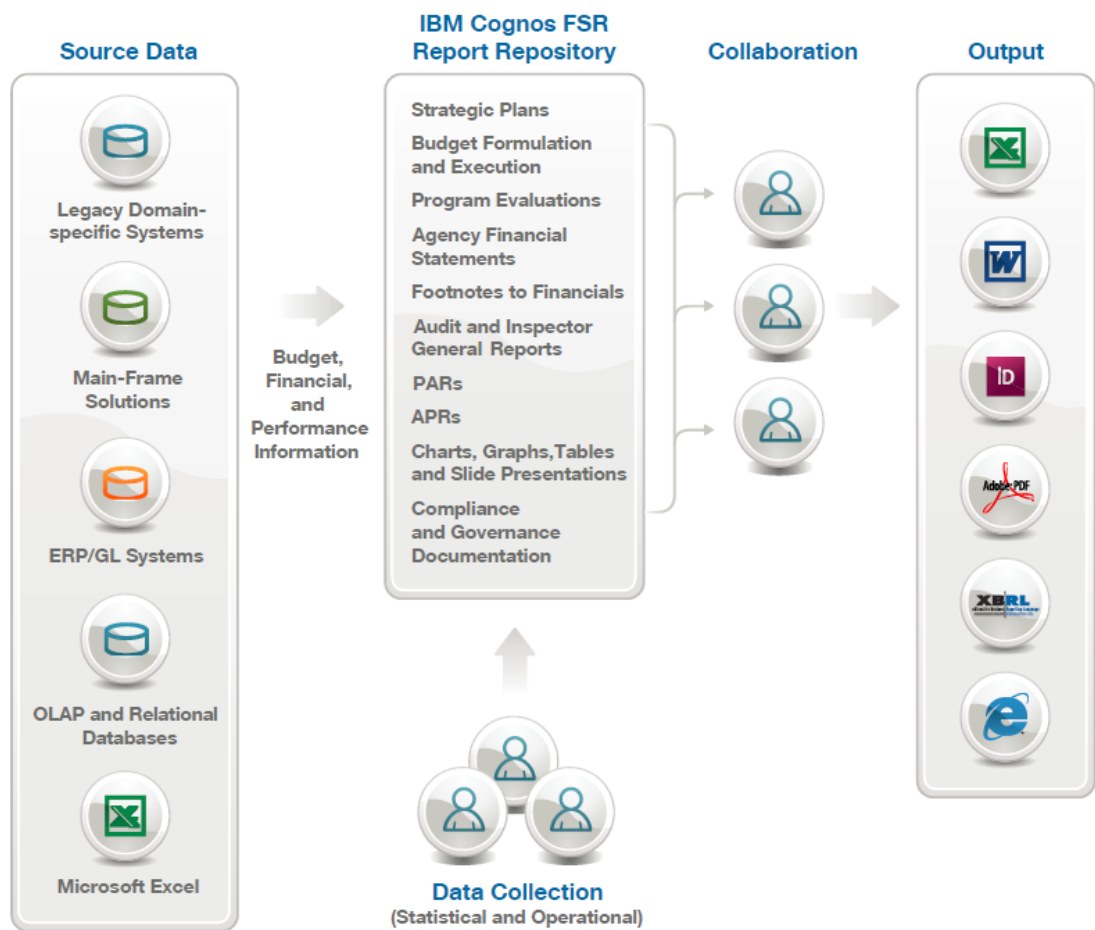
AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Materiały firmy IBM

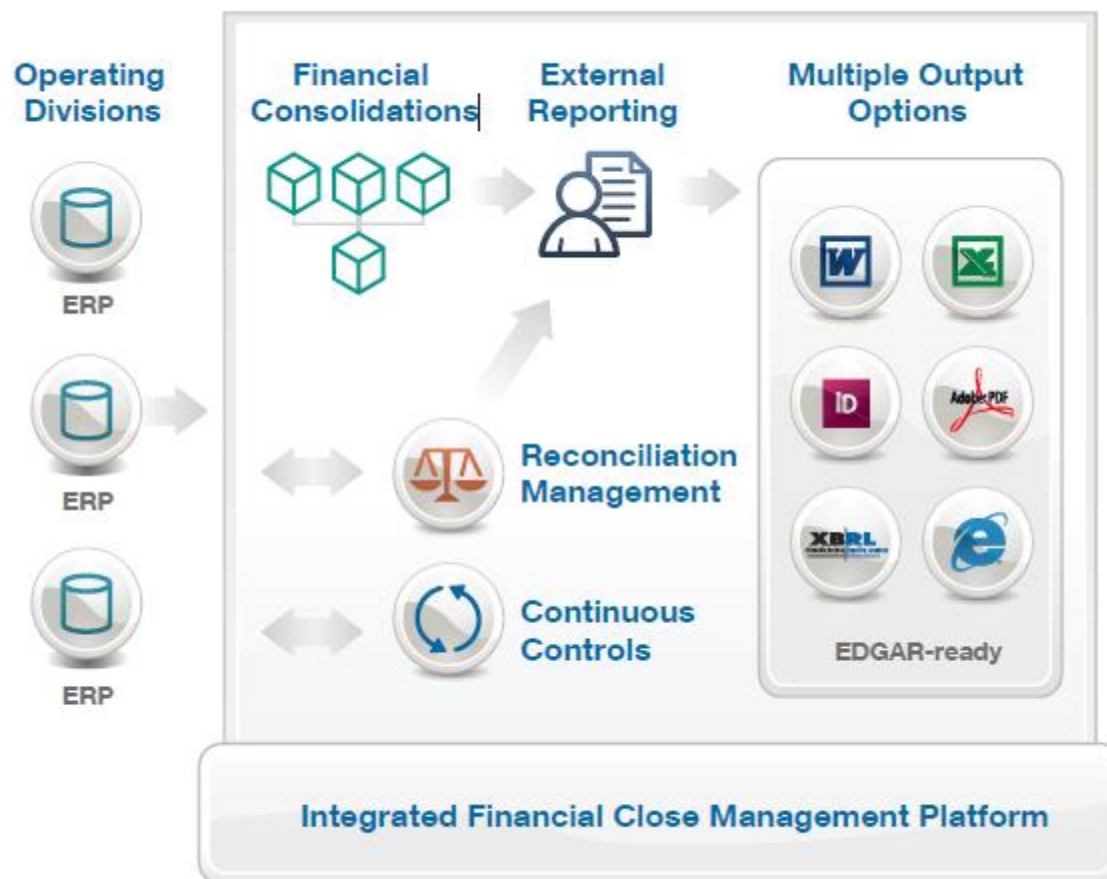
AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

Materiały firmy IBM

AUTOMATYZACJA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SF

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO DZIŚ I JUTRO

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF DZIŚ I JUTRO

Poznanie przez biegłego rewidenta zastosowanych technik i narzędzi do konsolidacji stanowi istotny element procesu badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych oraz ma zasadniczy wpływ na kluczowy element audytu - ocenę ryzyka badania.

Zbadanie przez biegłego rewidenta grupy wymaga zarówno skonsolidowane sprawozdanie finansowe małej nieskomplikowanej grupy kapitałowej sporządzone w arkuszu kalkulacyjnym jak i sprawozdanie dużej międzynarodowej grupy kapitałowej stosującej globalny zintegrowany system informatyczny uwzględniający wymogi sprawozdawczości lokalnej (np. ustawy o rachunkowości w Polsce), a przede wszystkim wymogi kadry zarządzającej jednostki dominującej (np. standardy US GAAP).

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF DZIŚ I JUTRO

Dalszy rozwój grup kapitałowych w Polsce i wzrost oczekiwań kadry zarządzającej co do spójności i szybkości dostarczanych informacji finansowych zarówno dla potrzeb rachunkowości finansowej i zarządczej spowoduje zastąpienie stosowanych powszechnie arkuszy kalkulacyjnych systemami klasy Business Intelligence (BI).

Zastosowanie systemów klasy BI do zaawansowanej analizy danych i dedykowanego raportowania wraz ze wzrostem funkcjonalności systemów ewidencyjnych spowoduje, że transakcje konsolidacyjne (wycena, eliminacje i inne) zostaną przeniesione z arkuszy kalkulacyjnych do ewidencji księgowej.

BADANIE SKONSOLIDOWANEGO SF DZIŚ I JUTRO

Dotychczas podstawowymi dokumentami w procesie badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych były jednostkowe sprawozdania finansowe jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej wraz z pakietami konsolidacyjnymi, które zapewniały spójność i prawidłowość danych jednostkowych zgodnie z wymogami i walutą sprawozdawczości jednostki dominującej.

Niebawem ranga jednostkowych sprawozdań finansowych zmaleje w związku z zastosowaniem ogólnogrupowych systemów informatycznych oraz zaawansowanych systemów raportujących umożliwiających prezentację danych finansowych w wymaganym formacie sprawozdawczym (raporty zarządcze, raporty finansowe, raporty podatkowe i inne).

Tym samym proces badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie będzie się różnił od procesu badania sprawozdania finansowego pojedynczej jednostki, a zastosowanie nowoczesnych technik komputerowych adekwatnych do skali działalności badanej jednostki pozwoli skutecznie przeprowadzić jej badanie

PODSUMOWANIE

PODSUMOWANIE

Kluczowe znaczenie w procesie badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych odgrywa poznanie środowiska systemów informatycznych wykorzystywanych do sporządzenia sprawozdań finansowych

Badane jednostki powinny posiadać szczegółową dokumentację użytkowanych systemów, która została przygotowana przez firmy informatyczne - dostawców lub producentów oprogramowania, w tym systemów (rozwiązań) do automatyzacji sprawozdawczości finansowej

Brak jest jakichkolwiek regulacji prawnych dotyczących systemów informatycznych rachunkowości służących do ewidencji danych na poziomie grupy kapitałowej i sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

Natalia.Kucharska@bdo.pl

Adam.Kucharski@bdo.pl